

rady materiál shrnující poslední vnitropolitický, hospodářský a zahraničně politický vývoj NSR. Diskutující provedli analýzu současné situace Německé spolkové republiky a vyvodili i podnětné závěry týkající se orientace čs. zahraniční politiky vůči NSR. Názory MZV tlumočil na této poradě zástupce vedoucího příslušného teritoriálního odboru MZV.

Porada byla prvním setkáním tohoto druhu a ukázala se všestranně prospěšnou a vhodnou formou spolupráce. Pracovníci praxe se mohli seznámit s výsledky

vědecky propracovaných pohledů na západoněmeckou problematiku, s jejich jistým předstihem před dosud obecně rozšířenými stanovisky i s alternativními návrhy týkajícími se čs. zahraničně politických kroků vůči NSR. Stejně tak se mohli účastníci porady prostřednictvím zástupců praxe seznámit se zahraničně politickými souvislostmi, pokud jde o čs. postup ve vztahu k NSR, a s reálnými možnostmi této vztahové problematiky vůbec.

I. B.

SVĚTOVÉ SETKÁNÍ AFRIKANISTŮ V DAKARU

V Dakaru se ve dnech 11.—20. prosince 1967 sešel II. mezinárodní kongres afrikanistů, celosvětové fórum, jehož cílem je organizovat a koordinovat mezinárodní spolupráci v oblasti studií o Africe.

Myšlenka ustavit kongres jako stálou organizaci, v jejímž rámci by bylo možno vyjadřovat a diskutovat koncepci a teorie důležité pro afrikanistický výzkum, se objevila poprvé na konferenci orientalistů v Moskvě v roce 1960. Byl vytvořen organizační výbor, jehož členy se stali rektori universit v Addis Abebě, Dakaru, Ibadánu a Tunisu a reprezentanti afrikanistů Francie, Sovětského svazu, Spojených států a Velké Británie, a ten byl pověřen vypracováním základních principů.

První mezinárodní kongres se uskutečnil v roce 1962, jeho presidentem byl rektor Ghanské university dr. K. Onwuka Dike a zúčastnilo se ho 600 afrikanistů z 56 zemí světa. První kongres souhlasil s návrhem uspořádat II. kongres v některé z frankofonních zemí Afriky a přijal pozvání presidenta Senegalské republiky Léopolda Sédara Senghora k uspořádání II. kongresu v Dakaru. II. kongres se tedy sešel po pěti letech v Senegal, v krásném moderním areálu Dakarské university.

Podle počtu zúčastněných zemí (25 afrických, 20 neafrických) i podle počtu zastoupených vědeckých oborů (historické vědy, lingvistika, kulturní antropologie, filosofie, etnologie, politické vědy, ekonomie, právo, sociologie, přírodní vědy, technologie a další) je možno kongres označit za vskutku interdisciplinární a internacionální. Z nejvýznamnějších osob-

ností je možno jmenovat například M. Alioune Diopa, dr. K. Onwuka Dike, prof. Darylla Forda, A. Aime Cesaire, prof. Olderoge, prof. Solodovnikova, dr. R. Gardinera a prof. G. Balandiera.

Toto mezinárodní fórum dokázalo, že Afrika, jako ostatně celý rozvojový svět, se stala po druhé světové válce důležitým objektem pozornosti nejvýznamnějších světových středisek výzkumu. Je zařazena do vědeckého programu universit v Paříži, Freiburgu, Münsteru, Kodani, Oslo, Institutu sociálních studií v Haagu, University v Utrechtu, Londýnské školy afrických studií a Londýnské vysoké školy ekonomických a politických věd. Její problémy se zkoumají téměř ve všech socialistických zemích, především v Moskevském institutu národů Asie a Afriky, ve Spojených státech na universitách v New Yorku, v Bostonu, na Kalifornské universitě, v Massachusettském institutu technologie, na universitě ve Washingtonu, na universitě v Texasu, a jinde. Kromě toho působí řada evropských, amerických a afrických vědců dlouhodobě na universitách, ve výzkumných ústavech, plánovacích orgánech apod. přímo na africkém kontinentě. Vědci se počali o Afriku zajímat jako o neobyčejně zajímavou oblast, nabízející neobvyklé možnosti pro rozšiřování znalostí, pro aplikaci znalostí k řešení složitých problémů teorie i praxe i pro vědecký trénink jak v „čistých“, tak „aplikovaných“ disciplínách. Našli tu pole ke studiu prvků sociálních změn neobyčejně šíře a diverzity. Různé stupně nestabilitosti a nejednotnosti, moderní a

zaostalé, staré a nové, současnost a prehistorie, rychlá změna a zase téměř žádný pohyb, radikalismus a konservatismus, to všechno se tu prolíná, existuje vedle sebe i v sobě. Pokud jde o sociální vědy (hlavně ekonomii), neexistuje sice „africká“ sociální teorie jako taková, tedy teorie, jež by vznikla a byla aplikovatelná pro podmínky Afriky, právě tak jako neexistuje vyhraněná „africká“ osobnost v ekonomické teorii, ovšem mnohé ze současných teorií rozvoje jsou výsledkem důkladného výzkumu, jenž byl prováděn mj. i v Africe, a zasahují řadu oblastí sociální reality celého rozvojového světa.

I přes vzrůstající vědecký zájem, přes rostoucí počet vědců zabývajících se studii Afriky a zlepšující se kooperaci mezi nimi se stále projevuje základní fakt, že výzkum Afriky je velmi mladým oborem a navíc oborem, který se počal rozvíjet z vnějšku, bez domácího zázemí a byl často ovlivňován nejenom vědeckými, ale i strategickopolitickými cíli. Všechny vědní obory volají po zvýšené výzkumné aktivitě, téměř všechny mají vskutku elementární potřeby. Mnohé disciplíny jsou na samém počátku výzkumu. Převládá potřeba faktů na empirické úrovni, stále

více se zdůrazňuje spíše empirický než normativní přístup. Fakta o teorii neleží v různých rovinách, ovšem v africkém případě se často stávalo, že fakta byla sbírána pro jiné účely, než pro jaké byla používána, mnohdy uspokojovala jednu, ale klamala druhou disciplínu, namnoze proto, že různé disciplíny nemohly nalézt společný jazyk. Potřeba spolupráce disciplín, nalezení vzájemných styčných ploch je více než aktuální.

Velmi silně se mnohdy zcela oprávněně ozývají hlasy (hlavně Afričanů), bránící se adoptování západních kategorií, západních modelů, přesněji řečeno, modelů a představ rozvítých zemí pro Afriku, neboť nejde jen o západní modely. Pokřivení africké sociální reality v případě nesprávné aplikace těchto modelů bývá tak velké, že škody těchto buď vůbec nebo jen ztěžá napravovat.

Kongres afrikanistů je fórem, které vzniklo z velmi živé, aktuální potřeby spojit rozptýlené, a ne největší prostředky, jež mají vědci k dispozici, k odstranění těchto zábran a nedostatků. Jediným a nejdůležitějším cílem je lepší poznávání a rozvoj afrického kontinentu.

Blanka Šrucová

GENERÁL GENEVEY O PROBLÉMECH ODZBROJENÍ A JEHO KONTROLY

Začal svou přednášku 5. prosince 1967 v ÚMPE tím, že se četným posluchačům vtipně představil. Neboť nebývá častým zvykem, aby aktivní generál zanechal vojenské služby a věnoval se teoretické politice, nejprve před dvanácti léty jako člen francouzské delegace na odzbrojovacích jednáních v Ženevě, potom když Francie nezaujala své místo v nově zřízeném Výboru 18 pro odzbrojení, jako vědecký spolupracovník Centre d'Études de politique étrangère v Paříži.

Jeho přednáška byla vlastně úvahou nad pěti otázkami týkajícími se odzbrojení: jaké jsou důvody k odzbrojení, jaká může být jeho technika, jaké jsou dosažité zkušenosti, co je vlastně předmětem odzbrojení a které jsou překážky odzbrojení.

Jsme svědky toho, že v oblasti odzbrojení se žádoucí zaměřuje mnohdy za možné. V propagandě snad lze operovat

s maximálním cílem, v odborné oblasti ale je třeba uvažovat především o tom, co je možné, co za daných okolností je realizovatelné. A v tom byla právě cena této přednášky, že generál Genevey uvažoval o tom, co je možné. A protože je generál a Francouz k tomu, vyšel ze zjištění, že zbrojení sloužilo vždy nejen útoku, ale i obraně. Ovšem, v jaderné věku dostala hrozba konfliktu nové kvality. Je reálné se domnívat, že atom v ruce vojáka bude vždy sloužit jen „odstrašení“?

„I nejnvrlejší stoupenci odzbrojení musí uznat — řekl gen. Genevey — že na tezi odstrašení je něco pravdivého. V každém případě je to menší zlo, které je nám vnuceno. Kdyby odstrašení nemělo mezer, kdyby bylo možné se na ně úplně spolehnout, bylo by patrně třeba se vzdát jakékoliv myšlenky na odzbrojení. Ale kdo by se odvážil něco takového tvrdit?“